

Tasca 3.- LA PRIMERA VOLTA AL MÓN

1.- L'EXPEDICIÓ DE MAGALHAES

Fernaö de Magalhaes

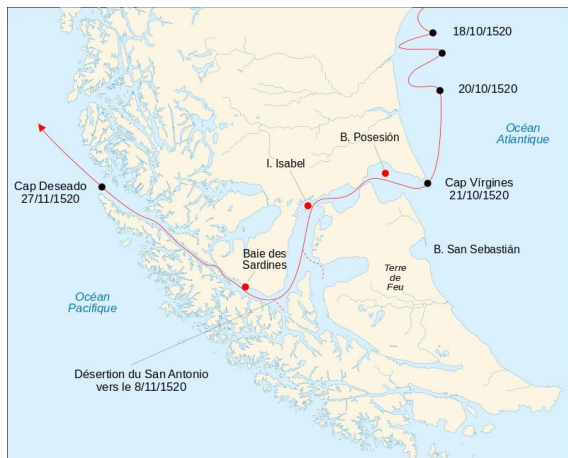
Fernaö de Magalhaes, era un navegant d'origen portuguès, que va intentar altra vegada la ruta que ja s'havia proposat Cristòfol Colom, és a dir, arribar a les illes de les espècies navegant sempre en direcció oest. Per això va cercar un pas cap al sud, vorejant la costa del continent americà.

El projecte no era nou. Abans d'ell ja ho havia intentat Juan Díaz de Solís, que va arribar al Riu de la Plata, a l'Argentina actual. Endinsant-se cap a terra a través del riu, va ser mort pels indígenes.

L'emperador Carles V es va interessar pel projecte, ja que la ruta de les espècies vorejant Àfrica estava controlada pels portuguesos.

La flota, amb cinc vaixells i dos-cents trenta-set homes va partir de Sanlúcar de Barrameda el 20 de setembre de 1519.

2.- EL DESCOBRIMENT DE L'ESTRET DE MAGALLANES

Viatjant sempre cap al sud, van arribar a la Patagònia el març de 1520, i decidiren passar l'hivern a un estuari que anomenaren Port de Sant Julià. Reprendren el viatge a l'octubre, amb el començament de la primavera i arribaren a l'estret que connecta amb l'oceà Pacífic, i que avui es coneix com **estret de Magallanes**. Va costar a l'expedició un mes sencer travessar el laberint de fiords envoltats de penya-segats, amb una mar sempre agitada. Al llarg de la costa varen observar moltes fumeres, que feien els indígenes, i per això anomenaren **Terra del Foc** aquelles contrades.

Una volta travessat l'estret, entraren a l'oceà que havia descobert feia pocs anys Vasco Núñez de Balboa, que deien Mars del Sud i que Magallanes va batejar amb el nom d'oceà Pacífic, per la tranquil·litat de les seves aigües que varen trobar després de passar les tempestes de l'estret.

3.- EL DESCOBRIMENT DE FILIPINES

El trajecte a través del Pacífic, sense veure terra durant més de tres mesos va provocar l'aparició de l'**escorbut** entre la tripulació, que va fer que molts mariners morissin. Després de passar per unes illes que nomenaren Illes Desafortunades, ja que no hi trobaren aigua ni mitjans de subsistència, finalment el 6 de març de 1521, varen arribar a l'illa de Guam, a l'arxipèlag de les Marianes.

A continuació posaren veles cap a **Filipines** on arribaren el 17 de març. En un enfrontament amb els indis de l'illa de Mactán, davant Cebú, Magallanes va morir travessat per fletxes enverinades.

Més tard, durant el regnat de Felip II es varen conquerir les Illes Filipines, que varen ser nomenades d'aquesta manera en el seu honor

4.- LA PRIMERA VOLTA AL MÓN

El capità **Juan Sebastián Elcano**, va assumir el comandament de l'expedició, amb la nau *Victòria*, l'única que els quedava, i arribaren finalment a les illes Moluques, objectiu de

l'expedició, on pogueren carregar d'espècies i varen emprendre el retorn a Espanya, seguint la costa africana.

La tornada no era fàcil, a través dels mars dominats per portuguesos, ja que no podien recalar a cap port, on serien presos acusats de contrabandistes. Finalment, el 6 de setembre de 1522 arribaren al port de Sanlúcar de Barrameda, d'on havien sortit feia tres anys. Dels dos-cents trenta quatre homes i cinc vaixells que havien partit, sols un vaixell i divuit mariners varen tornar a casa.

Navegant sempre cap a l'oest, havien arribat al punt de partida. Era la primera vegada que es donava la volta al món i es demostrava d'aquesta manera l'esfericitat de la terra.

Crònica de Antonio Pigafetta de l'expedició de Magalhaes

Monument a J.S. Elcano

Desembocamos por el Estrecho para entrar en el gran mar, al que dimos en seguida el nombre de Pacífico, y en el cual navegamos durante el espacio de tres meses y veinte días, sin probar ni un alimento fresco. El bizcocho que comíamos ya no era pan, sino un polvo mezclado de gusanos que habían devorado toda su sustancia, y que además tenía un hedor insoportable por hallarse impregnado de orines de rata. El agua que nos veíamos obligados a beber estaba igualmente podrida y hedionda. A menudo aun estábamos reducidos a alimentarnos de serrín, y hasta las ratas, tan repelentes para el hombre, habían llegado a ser un alimento tan delicado que se pagaba medio ducado por cada una. Sin embargo, esto no era todo. Nuestra mayor desgracia era vernos atacados de una especie de enfermedad que hacía hincharse las encías hasta el extremo de sobrepasar los dientes en ambas mandíbulas, haciendo que los enfermos no pudiesen tomar ningún alimento. De éstos murieron diecinueve y entre ellos el gigante patagón y un brasilero que conducíamos con nosotros. Además de los muertos, teníamos veinticinco marineros enfermos que sufrían dolores en los brazos, en las piernas y en algunas otras partes del cuerpo, pero que al fin sanaron.

L'ESCORBUT

L'**escorbut** és una malaltia produïda per la manca de vitamina C. Aquesta vitamina només l'assimila el nostre cos amb la fruita fresca i les verdures.

Els símptomes inclouen cansament, genives esponjoses i sagnants, caiguda de les dents, hemorràgies, dolors intensos per tot el cos, amb l'aparició d'hematomes a la pell i anèmia, fins a provocar la mort

Era una malaltia típica dels mariners del segle XV que emprenien llargs viatges sense tocar terra. La seva dieta era a base de galletes, que era un pa recuit, llegums secs com ciurons, fesols o lleties, carn i peix salats, fruits secs i formatge, i per tant, molt pobre en productes que tinguessin vitamina C

Durant segles aquesta malaltia, que aleshores es coneixia amb el nom de la pesta dels mariners, es va considerar que era contagiosa, i se'n culpava el fred d'alta mar com el causant.

La causa de l'escorbut va ser descobert el segle XVIII pels metges navals britànics, després d'observar que els mariners que la patien es recuperaven molt amb una dieta adequada.

Actualment en els països subdesenvolupats l'escorbut apareix sobretot en àrees urbanes molt pobres.

ACTIVITATS

1.- Sobre el mapa, situa la ruta de Magallanes i Elcano i els principals topònims que trobam al text.

2.- Llegeix el text de l'expedició. Com descriu els efectes de l'escorbut sobre la tripulació? Quina és la causa de l'escorbut que es descobrí més tard.

3.- Elabora un eix cronològic amb els principals descobriments geogràfics:

- arribada dels portuguesos al cap de Bona Esperança
- descobriments d'Amèrica per Cristòfol Colom de Colom
- arribada a l'Índia de Vasco da Gama
- descobriments de l'estret de Magallanes
- descobriments de les Filipines
- primera volta al món de J.S. Elcano

4000 km (équateur)

2000 mi (equator)

© Daniel Dalet / d-maps.com